

Centrum Verslaving & LVB

Onze nieuwsbrief verschijnt tweemaal per jaar. Via deze nieuwsbrief willen wij jou informeren over de ontwikkelingen binnen onze hoog specialistische zorg voor mensen met een verslaving en een lichte verstandelijke beperking. Onze LVB-zorg is breed, van preventie tot intensieve behandeling. [Lees meer>>](#)

Hercertificering TopGGZ Keurmerk

Ruim twee jaar geleden kreeg het Centrum Verslaving & LVB van Tactus Verslavingszorg het **TopGGZ-keurmerk** van de Stichting Topklinische GGz. Een mooie erkenning voor de topzorg die onze professionals geven aan onze LVB-cliënten met een verslaving.

Op een zevental locaties van Tactus Verslavingszorg zowel klinisch als ambulante, worden LVB-cliënten met een double en zelfs triple problematiek behandeld voor hun verslaving. Deze TopGGZ-teams zijn in staat om een LVB-vriendelijk klimaat te creëren met een voor deze doelgroep speciaal ontwikkeld behandelplan. Effectieve samenwerking met ketenpartners voor goede zorg en doorstroom is dan een voorwaarde.

Tegelijkertijd is er vanuit het Centrum en in de teams veel aandacht voor onderzoek, ontwikkeling van methodieken en het verspreiden van kennis. In 2022 gaat Tactus Verslavingszorg en het Centrum Verslaving & LVB dan ook vol vertrouwen voor de hercertificering van het TopGGZ-keurmerk. We kijken uit naar de visitatie op dinsdag 31 mei 2022!

TopGGZ leden ontmoeten elkaar online!

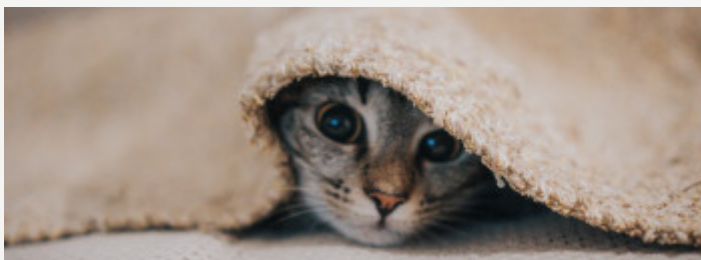
Onze eerste leernetwerkbijeenkomst in april werd uitgesteld in verband met Corona. De herkansing in oktober hebben we nu online gehad! Op 15 oktober maakten we kennis, wisselden we informatie uit en vermaakten we ons met creatief communiceren over LVB en TopGGZ. Er deden zo'n 30 LVB-professionals van diverse TopGGZ-locaties mee.

Tijdens de pauze was er even tijd voor de koffie/thee & chocolade uit de TopGGZ-goodiebag! We sloten de leernetwerkbijeenkomst af met een tekenworkshop van "Tekenen je Boodschap". Alle deelnemers leerden van de trainster Lotte Proot de basisbeginselen van het tekenen. Juist voor onze LVB-doelgroep kan het gebruik van beelden en tekeningen erg ondersteunend aan de behandeling zijn. Aan het begin van de workshop gaf iedereen aan niet te kunnen tekenen. Het mooie was dat aan het eind ervan iedereen kon tekenen! Zelfs Cato, de dochter van medewerker Marike van Dijk deed fanatiek mee en met mooie resultaten zoals je kunt zien in haar interpretatie van het begrip 'trek' (zie afbeelding).

Al met al was het een enerverende en leerzame bijeenkomst met tevreden deelnemers. En dat smaakt naar meer! We komen volgend jaar in mei dan ook zeker terug met een meer inhoudelijke bijeenkomst rondom actuele TopGGZ-thema's. Hopelijk kunnen we elkaar tegen die tijd ook weer fysiek ontmoeten!

Teamwork online

'Waar is Lientje eigenlijk?' vroeg mijn patiënt. De afgelopen tijd was ze bij elke wekelijkse behandelsessie geweest, dus waar bleef ze nu? Dat we haar misten was niet gek gezien de rol die ze in de gesprekken had gespeeld. En toch ook weer wel. Want hoe ze - zonder dat het in de agenda stond - als medebehandelaar in de gesprekken terecht was gekomen is wel een bijzonder verhaal.

Vanwege mijn longaandoening werk ik sinds de coronapandemie digitaal vanuit huis. Dat is niet altijd fijn voor mijn patiënten of voor mezelf. In het beeldbellen mis je een deel van het contact, zeker voor mijn dappere patiënten die persoonlijke en gevoelige zaken bespreken. Tegelijk biedt het ook kansen. Door het beeldbellen kijkt iedereen letterlijk bij mij binnen. En ik bij hen. Dat geeft een interessante dynamiek. Een patiënt laat met een big smile zien dat hij koffie met taart heeft, een collega vraagt of ik 'een Herman Brood' heb hangen (nee dus, een schilderij van het dagactiviteitencentrum), en regelmatig valt Lientje dus binnen.

De eerste keer leidde haar ongenode komst tijdens het beeldbellen met deze patiënt tot de vraag 'wat ben jij voor een psychiater zeg?'. Gelukkig zat daar wel een vette knipoog bij. In de gesprekken daarna zagen we steeds meer parallellen met de behandeling: patiënt vertelde over nachtmerries, terwijl Lientje prinsheerlijk op de bank sliep. Later ging het over 'zorgen voor', en 'als er niet voor jou gezorgd wordt'. Pittige en abstracte thema's voor iemand die getraumatiseerd is en een verslaving en lichte

verstandelijke beperking heeft. Door Lientjes aanwezigheid werd het opeens concreet en draaglijk. Maar dat Lientje zo mijn co-therapeut zou worden had ik niet kunnen vermoeden, die eerste keer dat ze tot hilariteit van mijn patiënt luid mauwend het gesprek naar zich toe trok.

Joanneke van der Nagel, psychiater en onderzoeker

Training Zwitserland

Een afvaardiging van Groupement Romand déttudes des addictions, of kortweg GREA, was vorig jaar op bezoek om onze kennis en kunde van LVB en verslaving te bewonderen. Dit heeft geleid tot een samenwerking, waarbij wij het vooral erg belangrijk vinden dat LVB zorg en verslavingszorg de problematiek gezamenlijk oppakken.

Dat vonden zij gelukkig ook en SumID-Q en de MDoD (Moins des drogue en l'alcool) werden in het Frans vertaald. Vervolgens zouden de toekomstige trainers van SumID-Q en MDA worden getraind door ons. Met ons bedoel ik met name Ruben

Veltman, behandelaar uit Enschede met LVB behandelervaring die ook nog eens vloeiend Frans blijkt te spreken.

In mei zouden we naar Zwitserland, het werd een herfstvakantie achter de computer. Samen met Irene Lenders, die ook vloeiend Frans spreekt, hebben we instructiefilmpjes opgenomen ter ondersteuning. Het waren met name voor Ruben een lange en zware 2 1/2 dag, waarbij het online trainen niet het enige obstakel bleek. De mondkapjes aldaar en de afstand tot de participanten bleken wennen. Ondanks dat was het een daverend succes!

Marike van Dijk, psycholoog

Vervolgzorg MDOD

Het is juli 2019 wanneer wij, Sytske Wessels (psycholoog) en Debbie Post (maatschappelijk werker), het voorstel doen om een vervolgzorg module te ontwikkelen. Dit om het reeds bestaande zorgaanbod compleet te maken en aan te sluiten op de behoefte aan een semi-geprotocolleerde vervolgzorggroep, speciaal voor cliënten met een licht verstandelijke beperking.

Inmiddels waren we al heel wat jaren werkzaam bij Tactus verslavingszorg op onze TOPGGz-afdeling Verslaving & LVB in Almelo. Enthousiast zijn we ons idee gaan uitwerken en al tijdens het schrijven en

ontwikkelen van de sessies zijn we gestart met de groepsbehandeling in de praktijk. Meerdere collega's hebben inmiddels mee gelezen en ons van feedback voorzien. Dat gaf ons inspiratie om door te gaan.

Vanwege het vertrek van Sytske naar een functie buiten Tactus sta ik sinds een half jaar alleen aan het roer. Het plezier, de motivatie en de wilskracht om het ontwikkelen van deze behandeling tot een succes te brengen, is gebleven. Verslavingsbehandelingen voor cliënten met een LVB zijn reeds ontwikkeld en bewezen effectief. De vervolgzorg module is bedoeld voor cliënten met een licht verstandelijke beperking, verslavingsproblemen en eventuele psychiatrische co morbiditeit zoals PTSS. De groepsbehandeling biedt de mogelijkheid de geleerde copingvaardigheden vanuit de CGT+, Minder Drank of Drugs of Seeking Safety te versterken en de intensiteit van de behandeling af te bouwen. Naast het herhalen en versterken van eerder geleerde vaardigheden, belichten we enkele nieuwe thema's waar cliënten in de praktijk vaak tegenaan lopen op het moment dat het middelengebruik is veranderd. Zo staan we onder andere stil bij het (blijven) vieren van successen, gezelligheid zonder middelen en het onderwerp 'slaap'. Uiteraard aangevuld met tips en alternatieve coping vaardigheden. Zo geven we als huiswerkopdracht bij de sessie 'omgaan met (negatieve) emoties' mee om in gesprek te gaan met een naaste over hoe hij/zij omgaat met emoties zoals angst, boosheid, verdriet of spanning en vragen wij de cliënten deze manier zelf eens uit te proberen in de praktijk.

De behandeling is bedoeld voor cliënten die reeds één of meerdere verslavingsbehandelingen (eventueel gecombineerd met een traumabehandeling / zelfbeeld behandeling / agressietraining) gevolgd hebben, ambulante of klinisch, en daardoor enige stabiliteit hebben bereikt. De behandeling sluit aan op de Minder Drank of Drugs, CGT+ en Seeking Safety.

Vol trots kan ik vertellen dat, naar verwachting, de behandeling in het voorjaar van 2021 als pilot kan gaan draaien op een andere TOPGGZ-afdeling van Tactus.

Debbie Post
Maatschappelijk Werker

Onderzoek in COVID tijd

Corona, corona, corona... je kan er niet om heen: het raakt alles. Ook onderzoek binnen het Centrum Verslaving & LVB. We hebben studenten die opeens hun respondenten online moeten bevragen, een mooie samenwerking met ZGT en MST rondom stoppen met roken is voortijdig stilgelegd, een onderzoeker moet na elk locatiebezoek thuis een week in quarantaine in verband met kwetsbare huisgenoten... We kunnen nog wel even door gaan welke nare gevolgen de pandemie heeft, ook voor onderzoek.

Tegelijk leren we ook veel bij. Joyce Kooiman (aios psychiatrie) deed onderzoek naar de mogelijkheden en beperkingen van het gebruik van onze huidige online behandelingen bij de LVB doelgroep. Een groep studenten van de UT is samen met Mind District aan het kijken naar interactieve oefeningen in onze online behandelingen. En onderzoekers sparen veel tijd en benzine uit door online te overleggen. We

verheugen ons op de ruimte die er na deze pandemie is om elkaar weer op te zoeken. Maar ook voor het doen van onderzoek hebben we weer veel bijgeleerd!

Joanneke van der Nagel, psychiater en onderzoeker

Promotietraject Ilse Luteijn

Mijn naam is Ilse Luteijn en ik ben werkzaam binnen de forensische verslavingskliniek Piet Roordakliniek als GZ-psycholoog en onderzoeker.

De afgelopen jaren heb ik zowel als psycholoog als onderzoeker gemerkt dat mijn passie ligt bij de cliënten met een licht verstandelijke beperking (LVB). In mijn afstudeeronderzoek van drie jaar geleden heb ik onderzocht hoeveel cliënten in de kliniek een LVB heeft. Hieruit bleek dat maar liefst 39 percent van de cliënten in de kliniek een LVB heeft wat een erg grote groep betreft.

Het doel van mijn promotietraject is dan ook om meer inzicht te krijgen in de doelgroep in een forensische verslavingskliniek, specifiek de cliënten met een LVB. Hierbij gaat het om de demografische en klinische kenmerken en voorspellende factoren voor een terugval in middelengebruik en delictgedrag.

Het project zal komende jaren bestaan uit vier verschillende studies waarbij er voornamelijk gebruik zal worden gemaakt van dossierdata. De resultaten geven uiteindelijk belangrijke aanknopingspunten voor begeleiding en behandeling van deze doelgroep. Zeker omdat het een complexe doelgroep betreft die specialistische behandeling nodig heeft, is het belangrijk om meer inzicht te krijgen in de kenmerken en dynamiek van deze cliënten om zo de behandeling beter af te stemmen. Doordat ik mijn werk als psycholoog en onderzoeker kan combineren sta ik dicht bij de praktijk en kan ik tegelijkertijd wetenschappelijke kennis implementeren. in Rekken.

Even voorstellen: Jeannette van Manen

Sinds juli dit jaar werk ik als onderzoeker voor Tactus en daarbinnen voor het Centrum Verslaving & LVB. Binnen het centrum houd ik me bezig met bestuderen van de effectiviteit van de behandeling. Bij de LVB behandelteams worden verschillende vernieuwende behandelingen gegeven waarvan we verwachten dat deze goed helpen en beter dan de standaard verslavingsbehandelingen. We willen daar graag meer bewijs voor hebben en doen dat door daar onderzoek naar te doen. En natuurlijk is het ook voor de individuele cliënt en de behandelaar belangrijk goed te

weten of de behandeling het beoogde doel heeft bereikt.

Voor, tijdens en na afloop van de behandeling wordt bij alle cliënten daarom zoveel mogelijk gemeten (het zogenaamde ROMmen) of er veranderingen zijn in gebruik, het verlangen naar gebruik en andere klachten. Zo wordt het ook mogelijk om de effecten die er zijn geconstateerd, te bespreken tijdens de behandeling. Het bespreken kan weer leiden tot nieuwe inzichten en een verbeterde vervolgbehandeling. We willen ook kijken hoe dit gaat, of dit helpt, maar ook of al het ROMmen wel goed lukt of wat daarin knelpunten zijn. Op deze manier hopen we een steentje bij te dragen aan de kwaliteit van de behandelingen binnen de LVB teams. Ik heb veel zin hiermee verder aan de slag te gaan. En ik hoop op niet al te lange termijn ook live bij LVB teams langs te kunnen gaan om verder kennis te maken en samen te werken!

Seeking safety: herstel voor mensen met een verslaving & LVB

Veel van de patiënten in ons centrum hebben meerdere problemen. Zoals de combinatie van verslaving, trauma én een lichte verstandelijke beperking. Voor hen misten we tot voor kort een passend behandel aanbod. Dankzij een KFZ subsidie konden we daar in een samenwerking van Tactus Verslavingzorg, Trajectum en Pluryn wat aan doen.

We pasten de bestaande Seeking Safety interventie zó aan dat hij ook geschikt werd voor patiënten met een LVB. Het nieuwe protocol werd vervolgens in een serie pilots geëvalueerd en bijgesteld. Hieruit bleek dat zowel patiënten als behandelaren over het algemeen tevreden zijn over de inhoud en de werkwijze. Zij waarderen met name de actieve werkvormen en accepterende, luisterende houding van behandelaren.

Inmiddels ligt er een afgerond protocol, dat op korte termijn door het KFZ wordt uitgegeven. Dankzij de bijbehorende implementatiehandleiding kunnen instellingen voor verslavingszorg, gehandicaptenzorg, algemene ggz en forensische zorg hier mee aan de gang. Binnen het Seeking Safety project schreven we ook een review over dit onderwerp. Het Engelse artikel in RIDD vind je hier. De Nederlandse samenvatting in TAVG vind je hier.

Leestip!

Bijgaand een interessant artikel van Neomi van Duijvenbode en Saskia van Horsen in het tijdschrift Sozio in juni vorig jaar over Seeking Safety LVB: een geïntegreerde behandeling van trauma en verslaving bij mensen met een lichte verstandelijke beperking. Veel leesplezier!

Handreiking Trauma bij LVB jongeren

Kinderen, jongeren en jongvolwassenen met een licht verstandelijke beperking zijn gevoeliger voor de impact van potentieel traumatische gebeurtenissen en hebben tevens een groter risico op het meemaken ervan. Dit komt onder andere omdat ze een grotere kans hebben om op te groeien in gezinnen met complexe problematiek of in instellingen. Daarom heeft Academische Werkplaats Kajak een Handreiking ontwikkeld voor behandelaars en begeleiders voor het tijdig signaleren en behandelen van trauma- en stressor gerelateerde problemen bij jeugdigen en jongvolwassenen met een licht verstandelijke beperking.

Voor wie meer wil weten over angst en trauma gerelateerde problematiek bij mensen met een verstandelijke beperking, organiseert het Leids Congres Bureau op **8 april 2021** studiedag Angst en Trauma bij mensen met een verstandelijke beperking

"Op afstand in verbinding!"